

## KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 17 Grudnia v. s. 1824 Roku.

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sarko-petersburskich jest dnia 10 grudnia.

Ministryum spraw zagranicznych wymieniło deklaracje wzajemne, względem zniesienia opłaty od wyprowadzanej własności, pomiędzy względniemi państwami, z Baronem *Freyberg* sprawującym interesa N. K. J. Bawarskiego pod dniem 20 października (1 listopada); z Panem *Fleischmann*, sprawującym interessa N. K. J. Wirtemberskiego pod dniem 31 października (12 listopada); i tegoż dnia z kawalerem *de Fontenay*, sprawującym interesa N. K. J. Chrześcijańskiego. Podobne deklaracje zostały zamienione, dnia 30 czerwca (12 lipca), między Rzeczywistym Radcą Stanu *Chanikowym*, ministrem pełnomocnym przy J. K. W. Wielkim Xiążęciu Meklembursko-Szweryńskim, a Baronem *Brandenstein* ministrem prezydującym J. K. W. Na mocy tych deklaracji, zapewniających we wszelkim względzie zupełną wzajemność dla poddanych Rosyi, prawo potrącania na rzecz skarbu Cesarzkiego od wyprowadzania i przesyłania z Państwa spadków i innej własności poddanych cudzoziemskich, została zniesiona na rzecz poddanych Bawarskich, Wirtemberskich, Francuzkich i Meklembursko-Szweryńskich, i zniesienie to będzie miało swoją moc zupełną i całkowitą, nie tylko we wszystkich na przyszłość zdarzeniach, ale nawet i w tych wszystkich, przed dniem podpisania, w których te opłaty nie zostały rzeczywiście i zupełnie uskutecznione.

Dnia 6 t. m. zrana rzeka *Newa* stanęła, i urządzone już zostały kładki do przechodzenia po lodzie. Od roku 1801 żegluga na *Newie* nie trwała nigdy tak długo, a była tylko w części przerywana dnia 5 t. m. (C. I.).

Dotarliśmy już dawniej o zeyściu z tego świata Jenerała Kawaleryi Jenerała Adjutanta *Uwarowa*; teraz gazety petersburskie donoszą o jego pogrzebie: „Ciało jego, dnia 23 z. m., o godzinie 6 wieczorem, przeniesiono do cerkwi półku kawalergardow śś. *Zacharyasza* i *Elzbiety*. Na tym wyniesieniu raczył się znajdować CESARZ JEGOMOŚĆ, Wielcy Xiążęta, *Mikołaj* i *Michał*, Królowie Następca tronu Niderlandzkiego, Następca Wielki Xiążę Sasko-Weymarski, wielu obecnych tu Jenerałów i wielkie zgromadzenie różnych znakomitych osób. Trunę wynieśli z pokojow i aż do cerkwi przeprowadzali oficerowie półku kawalergardow. We czwartek d. 27 listopada odprawili się pogrzeb ze zwyczajnymi honorami, dla wysokiego stopnia zmarłego. NAYJAŚNIEYSZY CESARZ JEGOMOŚĆ, oraz Ich Cesarzkie i Ich Królewskie Wysokości, byli obecni ostatecznym śpiewom kościelnym i raczyli odprowadzać zwłoki do kościoła ś. *Alexandra-Newskiego*. Półk kawalergardow, którego zmarły był szefem, dwa bataliony gwardyi półku prebrazeńskiego i artylleryi, należały do tej żałobnej parady. Znaczne oddziały innych półkow gwardyi, znajdujących się w stolicy, uszykowane stały po obu stronach ulic, od pomienionej cerkwi, aż do cerkwi ś. *Alexandra*. Liczny korpus oficerów szedł za truną. Ciało spuszczone do ziemi wśród wystrzałów działowych i rę-

ney broni: Smutek dawał się postrzegać na twarzach wszystkich obecnych temu obchodowi. Wszyscy jednogłośnie błogosławili pamięci zmarłego, a żywe miłości i wdzięczności skropiły jego mogilę. (R. I.).

Dalszy ciąg ofiar, przysłanych od dnia 26 listopada do dnia 2 grudnia, na rzecz mieszkańców *St. Petersburga*, zniszczonych przez powódź.

Radca dworu *Siemienuła* 60 rubli. Arcybiskup moskiewski *Filaret* 3,000 rubli. — Osoba niewiadoma z Moskwy, dla rozdania najszybszemu, pozbawionemu przykrycia i pożywienia 3,000 rubli. — Przy liście gubernatora cywilnego *Kostromskiego*, *Baumgartena*, od znajdujących się w mieście gubernialnem *Kostromie*, dla naboru rekrutów, marszałków gubernialnego i powiatowych 2,000 rubli. — Przy liście pełnomocnika gubernii kurlandzkiej, *Hrabiego Medema*, i reprezentantów stanu ślacheckiego 10,000 rubli. — Od Komitetu, ustanowionego w Moskwie za Należywym zezwoleniem, dla przyymowania i wysyłania pieniędzy, ofiarowanych na wspomnienie zniszczonych, przez powódź *St. Petersburga* 100,000 rubli; z daniem iż dalsze ofiary, w miarę przybywania, będą w następnym czasie odsyłane. — Od Jenerała Adjutanta *Hrabiego Woroncowa* i jego małżonki 8,000. — Od dyrekcji teatralnej, z wydanego spektaklu na rzecz zniszczonych powodzią 1,804 ruble. Mieszczanie, *Wasiljew*, 12 par bótow. — Mieszkańcy w 3ciej admiralicyjnej części, maystrowie cechu pokrywackiego: *Sadkow*, *Bolszakow*, *Korkow*, *Sorokin*, *Kubanin* i *Horochow*, każdy po jednym żelaznym piecu, do osuszania niższych piąter i podwalin. (R. I.).

## Ukaz Rządzącego Senatu.

O dozwoleniu *Tajnej Radczyny Łańskiej*, i jej kredytorom, wybrać opiekunów dla wyświecenia stanu majątku.

Wedle Ukazu JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, Rządzący Senat, wysłuchawszy przełożenie P. Jenerała piechoty, Ministra Sprawiedliwości i kawalera Xięcia *Dymitra Iwanowicza Łobanowa-Rostowskiego*, w następującem brzmieniu: Komitet PP. Ministrów, po wysłuchaniu podanej do niego za Należywym rozkazem, przez P. Jenerała artylleryi *Hrabi Arakczajewa*, najpoddaniejszej prośby *Tajnej Radczyny Elzbiety Łańskiej*, z domu *Wilłamowej*, o ustanowienie wrzeczy jej długow osobnej Kommissyi, z naznaczeniem do niej za opiekuna Radcę *Tajnego Senatora Bolharskiego*, przesłał tę prośbę temuż P. Ministrowi Sprawiedliwości, z tém, iżby przedstawił Komitetowi swoje zdanie. W skutek czego, porównawszy pomienioną prośbę, wniósł tenże P. Minister do Komitetu PP. Ministrów zapiskę, z takim zdaniem, że dla rozpatrzenia wszelkiego rodzaju spraw, ustanowione są miejsca sądowe, zatem wyłączenie z nich sprawy, o długach P. *Łańskiej*, i zostawienie tej sprawy rozbirowi upraszanej przez nią Kommissyi, na mocy praw dozwoloną być nie może, tém bardziej, że chociaż dla niektórych spraw są podobne Kommissye, lecz te ustanowione ze szczególnych względów, które w obecnej sprawie nie znajdują się. A że Pani *Łańskiej* okazały się



znaczne długi, na opłacenie których mało widać pewności, i Pani Łańska stara się, nie o własną korzyść, ale o dobro wdów i sierot, które ostatni swój fundusz jej powierzyły; więc jeżeli sprawie tej dać bieg zwyczajny, to jest: jeżeli przypuścić, iżby majątek Łańskiej opisany i oceniony był podług liczby dusz i ilości ziemi, a nie wewnętrznej jego wartości, w takim zdarzeniu główna wartość tego majątku, opuszczona z uwagi w czasie jego opisania i ocenienia, nie będzie wiadoma i w czasie samej sprzedaży, przez co niezawodnie ścięśnione będą środki do opłacenia długów, a bardziej takich kredytów, którzy powierzyli Łańskiej kapitały swoje bez ewikocyi; obok tego zastawnicy, (заородеп-жамели) mając sposobność, w czasie licytacji, trzymane przez nich części zatrzymać przy sobie, otrzymają daleko więcej, aniżeli im należało na zupełne zaspokojenie. Podług tych okoliczności, P. Minister Sprawiedliwości mniemał: sprawę o długach P. Łańskiej zostawić do odbycia się w miejscach sądowych, które obowiązane będą rozpatrzeć prawność i wartość ich i naznaczyć prawny środek do zaspokojenia; a tym czasem zarazem polecić również P. Łańskiej, jako i jej kredytorom, wybrać po dwóch deputatów, albo opiekunów, którym, pod przewodnictwem Rady Tajnego Senatora *Bołharskiego*, oddać w zawiadywanie cały jej majątek, z obowiązkiem, iżby oni stan jego zupełnie wyświecili, to jest: z czego składa się, jakie w nim znajdują się gospodarskie zakłady, jakie są miejscowe sposoby do zbierania jego płodów i wyrobów, jakie są dochody z każdego artykułu, jakie mogą być źródła do powiększenia tych dochodów i t. d. Słowem wszelkiemi sposobami wynaleść środki do powiększenia masy majątku, dla dostatecznego, ile tylko można, zaspokojenia kredytorów; zbierane zaś dochody, po odtrąceniu na nieodbite w ekonomicznej administracji wydatki, odsyłać tym czasem do Banku Pożyczkowego dla powiększenia przez procenta. Kiedy zaś nastąpi w miejscach sądowych ostateczne o długach Pani Łańskiej postanowienie, wtędy zakomunikować je tym opiekunom, którzy mają wtenczas zająć się opłatą należnej każdemu ilości, i na ten przedmiot, albo sprzedać majątek za wolną cenę, albo zostawić któremukolwiek z kredytorów, jeśliby się który zgodził, wziąć go sobie za swój dług, z obowiązkiem zaspokojenia proporcjonalnie i dalszych kredytorów, przy tem nie przeszkadzać opiekunom zawierać z kredytorami tranzaktów, jakie oni, za wzajemną zgodą, uznają dla ogólnego dobra osób, należących do tej sprawy, za potrzebne. Komitet, znajdując zdanie P. Ministra Sprawiedliwości gruntownem i sprawiedliwym, przez protokół dnia 10 czerwca tegoż roku postanowił: je utwierdzić, wyjednawszy dla doprowadzenia tego zdania do skutku, Na y w y z s z e zezwolenie. Na posiedzeniu d. 2 septembra objawiono Komitetowi, że na ten artykuł nastąpiła własnoręczna CESARZA JEGOMOŚCI rezolucya: „Wypelnienie“ O tym Na y w y z s z y m rozkazie tenże P. Minister Sprawiedliwości uczynił przełożenie Rządzącemu Senatowi dla należytego wypełnienia. **R o z k a z a l i:** Względem wypełnienia tego Na y w y z s z e zezwolenie JEGO CESARSKIEY MOŚCI rozkazu, zalecić przez Ukazy P. Senatorowi *Bołharskiemu* i Pani *Łańskiej*, a dla wiadomości o tem dać wiedzieć przez Ukazy wszystkim PP. Ministrom, Wojennym Jenerał Gubernatorom, Wojennym Gubernatorom, zarządzającym sprawami cywilnemi, Jenerał-Gubernatorom, Naczelnikom miast, miejscom urzędowym, Rządóm Gubernialnym, a do Najswiętszego Rządzącego Synodu i do Departamentów moskiewskich Rządzącego Senatu, przesłać wiadomienia. Dnia 30 septembra 1824 roku (Z 4go Departamentu).

#### H I S Z P A N I A.

Madryt dnia 22 listopada.

(Przez Londyn).

(z Korrespondenta Hamburskiego).

Układy między dworami francuzkim i hiszpańskim, za pośrednictwem Papieża, można uwa-

żać za ukończone. Ostatni wpływem swoim skłonił Króla hiszpańskiego, do spełnienia życzeń Francuzi, i do ułożenia innej administracyi kraju. Ma zatem pozostać w *Madrycie* 5 francuzkich regimentów, i liczba wychodzących wojsk z *Hiszpanii* w ogólności ma być niewielka. *Francya* zatrzymuje twierdze i nadto otrzyma pewną sumę hiszpańskich papierów albo inskrypcy do nowej wielkiej księgi, jakoby wyplatę zaciągniętych przez *Hiszpanię* długów, i kosztów wojska okupacyjnego na rok następujący. Słychać o zmianie ministrów, która atoli nie spotka ani P. *Zea Bermudez*, ani ministra marynarki *Salazara*. Pomiędzy kandydatami do miejsc mających zaważować w ministeryum, wymieniają *San Fernando*, margrabiego *las Amirillas* i PP. *Arjona* i *Amenara*.

Madryt d. 22 listopada. (z teyże gazety.)

(Przez Paryż).

Utrzymują, że rada szczególnie kastylijska opiera się podróży Infanta *Don Francisco de Paula*. Jednakże biega nedorzeczną pogłoska, że ta podróż nastąpi, i Infant pojedzie do *Ameryki*.

Tutejszy biskup sufragán, który za rządu konstytucyjnego został mianowany, umarł nakoniec, z powodu ciągłych przykrości, które mu czyniono, choć go skłonić do zrzeczenia się biskupstwa. Pan *Zea* miewa częste konferencye z ministrem rossyjskim i sprawującym interessa francuzkie przy dworze tutejszym.

Nieustająca kommissya postępuje ciągle w swych śledzeniach i karach.

Między uwiecznionymi w *Korunnie* znajdują się byli minister *Moscoso* i Xiążę *Anglona*.

W *Grenadzie* włożono kajdany na syna margrabiego *Benewentu*, za to, że sprawował urząd w tutejszej municypalności konstytucyjny.

— Dnia 30. — (z teyże gazety).

Zdrowie Króla Jmci, bawiącego dotąd w *Escuryalu*, było w większym niebezpieczeństwie, a niżeli mniemano. W dniach 20 i 21 b. m. rozszła się tu pogłoska, iż Monarcha przyjął Sakrament olejem ś. namaszczenia; lecz późniejsze biuletyny są coraz bardziej zaspokajające.

Gazeta tutejsza ogłasza pomyslnę wiadomości o powodzeniu rojalistów w Peru.

W *Korunnie* (pismo paryżki dziennik *Gwiazda*) wsadzono Xiążęcia *Anglona* i drugiego jeszcze granda hiszpańskiego do podziemnego więzienia *St-Anton*, które jest przeznaczone dla największych zbrodniarzy, i które podczas wezbrania morza woda nieco zalewa.

Xiążę *Saski Maksymilian* przybył d. 27 b. m. do *Wittoryi*. Wymówił się od uroczystego siebie przyzwiania; zapalono jednak kilka sztuk fajerwerków, i Xiążęcia zadziwiła wesołość ludu. Kapelan ochotników królewskich miał do Xiążęcia mowę w języku łacińskim, zapewniając, iż wszyscy są gotowi umrzeć za Króla samowładnego i wiare. Na wyjeździe, pierwszy urzędnik municypalności miał także mowę do Xiążęcia, i w niej oświadczył: „Niepłonną cieszymy się nadzieją, iż przybycie W. X. Mości przyłożyło się do spełnienia życzeń tego miasta, aby Monarcha nasz spokojnie posiadał tron tak, jak go po przodkach swoich odziedziczył, bez Izb, bez konstytucyi, bez żadnego ścięśnienia najwyższej jego władzy i praw.“ Przeciwnie liberaliści podali Xiążęciu addressa, prosząc o wstawienie się do Króla Jmci, aby utworzył rząd reprezentacyjny.

Bryg wojenny *Hyacinthe* i galiota *Andaluzya* popłynęły na śródziemne morze: odebrał bowiem rząd wiadomość, iż konstytucyoniści chcą przedsięwziąć z *Tangeru* wyprawę przeciw *Hiszpanii*.

Były Intendent policyi w *Barcellonie* został uwieczniony, za to, iż w dziennikach francuzkich umieścił podpisany przez siebie artykuł przeciwko naczelnemu Intendentowi policyi krajowej *Rufino Gonzales*.

#### P O R T U G A L I A.

Lisbona d. 24 listopada.

(z Korrespondenta Hamburskiego).

Przyrzeczoną uroczystość narodową przez Kró-



la Jmci konstituują już ukończono i w grudniu z pewnością będzie ogłoszona. Wszakże treść jej, niezajoma jest publiczności.

Tutejsza gazeta z dnia 10 ostrzega rząd brytyjski, ażeby do marynarki nieprzyjmował niewolników, i niepowierzał im broni: inaczej powinien spodziewać się kiedykolwiek zapłaty za swą polityczną ślepotę.

#### FRANCYA.

(z Gaz. Oster. Beob.)

Podług programatu, niepodpisanego wprowadzie przez żadnego ministra, ale przez Vice-Hrabiego *de la Rochefoucault*, Król, w celu podniesienia literatury i muzyki, albo raczej kompozycji oper dla teatru francuzkiego, dnia 12 października 1824 wyznaczył roczny konkurs do ułożenia textu i muzyki dwóch dzieł. Pierwsza nagroda 4,000 franków, wyznaczona jest za najlepsze poema liryczne we 3 lub 5ciu aktach z historyi narodowej lub z obranej rzezy narodowej. Druga nagroda, 2 000 fr., za najlepszy wiersz komiozny lub sielankę w jednym akcie. Rząd z ukontentowaniem przyymie, kiedy poeta opiewać będzie wielkie czyny i cnoty Królów i sławnych ludzi Francyi. Ten, któremu pierwszeństwo zostanie przyznane, głównego dopełnić powinien warunku uszanowanie dla religii, zasad monarchii i moralności. Również nagrody otrzymają i kompozytorowie muzyczni.

Pod nowém obliczeniu korzysci Pana *Ouvrard* dostarczania woysku, które teraz ma bydź dokładniejsze od pierwszych: miał on otrzymać od rządu 100,524 500 fr. a tylko 44,434,375 fr. wydał; a zatyń 56 milionów 90,125 zyskał. Ogłasza to dziennik handlowy.

Paryż d. 8 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej):

Z powodu, iż sala Izby Deputowanych nie może bydź ukończoną do dnia otwarcia posiedzeń, przeto wyporządza się tym celem sala Królewska w pałacu *Louvre*.

— Dnia 10. —

Król Jmć wyjedzie dnia 13 b m. na łowy do *Compiègne*.

List prywatny z *Reims*, pisany dnia 6 b. m. wyraża: "Nie jest to zapewne nowiną, iż koronacja *Karola X* odprawią się w tutejszém mieście, które przez to odzyska dawne swoje prawo. Przysposobienia do tego są wielkie, i odpowiadające dostojności koronować się mającego *Mouarchy*. Od niejakiego czasu w pałacu arcy-biskupim, przeznaczonym na przyjęcie naszego kochanego Króla, dzień i noc pracują. Przedsięwzięte roboty są takie, iż wątpią o możności ukończenia ich przed koronacją. Rozbierają obszerny szpital tutejszy, a na jego miejscu zostanie wystawiony kościół, a część będzie przerobiona na więzienie. Jedna część pałacu arcy-biskupskiego, w której oddawna mieszczono więźniów, i druga część, którą dotąd władze sądowe zajmowały, mają bydź znowu połączone, a sądy przeniosą się do ratusza. Ratusz ma bydź rozszerzony, i tym końcem najmniej 6 domów zostanie rozebranych. Szpital będzie przeniesiony do obszernego gmachu, nad którego stoisowném przerobieniem przeszło od roku pracują. Dla wygodniejszego związku między placem Królewskim i tak zwanym placem miejskim, robi się nowa ulica, tym końcem jeden szereg domów rozwalają. Środek tutejszego kościoła Metropolitalnego, jednego z najsławniejszych gmachów gotyckich, w którym odprawi się obrzęd koronacyi, przewyższać będzie pod względem wspaniałości to wszystko, co dotąd widziano. Kościół ten zamknie się po świętach Bożego Narodzenia, i zają się roboty wewnątrz, do czego tym czasem czynią potrzebne przysposobienia. Uroczystości koronacyjne zaczną się przy końcu kwietnia, a jak słyhać, koronacja sama nastąpi d. 1 maja, gdyż dnia 3 tegoż miesiąca Król chce odprawić wspaniały wjazd do *Paryża*, z powodu, iż tegoż dnia poprzednik jego, odzyskawszy kray swój za pomocą *Mocarstw* sprzymierzonych, wjechał do stolicy swojej. Zaczęto już najmować mieszkania

na koronacyą. Za średni pokoy niedaleko kościoła metropolitalnego płaci się 1,000 frankow na 10 do 14 dni; zdaje się, iż cena ta jeszcze się podniesie, w miarę zbliżającej się epoki koronacyi, co nieochoybnie nastąpi, gdy ziści się domysł, że wtedy w mieście tutejszém będzie przeszedł 200 000 ludzi. Bardzo drogo płaci się za najęcie domów, z których można widzieć wjazd do kościoła. Między innymi właścicielowi pewnego domu na przeciw drzwi kościelnych dawano 30,000 frankow za czas koronacyi; lecz niechciał brać tych pieniędzy, spodziewając się, iż więcej dostanie.

Wczora o godzinie 7mej zrana wybuchnął ogień w sali przy pokojach pierwszego szambelana królewskiego w *Thulleries*. Dano śpieszny ratunek, i ogień w godzinę ugaszono.

Na posiedzeniu akademii umiejętności d. 29 z. m. doktor *Villermé* czytał rozprawę o stosunku jaki zachodzi we Francyi między liczbą umarłych osób wyższej klasy a niższej. Okazał, iż w pierwszym cyrkale *Paryża*, gdzie mieszkańcy są po większej części bogaci, w przecięciu przez 5 lat biorąc, umiera co rok 1 z 50; a w dwunastym cyrkale, gdzie większa część jest ubogich mieszkańców, umiera co rok 1 ze 24.

#### AUSTRYA.

Wiedeń dnia 19 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej).

Król Jmć Bawarski był niedawno na wielkiem polowaniu w dobrach *Xiążęcia Esterhazego*; ubito na niem 462 dzików.

W czasie choroby zmarłego niedawno *Mateusza Collina*, gubernera *Księcia Reichstadzkiego* (syna *Napoleona*), NN. Cesarstwo i Ichmość, oraz Królestwo Ichmość Bawarski kazali się codzień, częstokroć nawet dwa razy, dowiadywać o zdrowie tego wielce szacownego człowieka.

#### ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Zdaje się, iż okręt *Gripper* znajdował się w bliskości bieguna magnetycznego: albowiem przy wyspach *Savages* kompasy zaczęły zbaczać, i niejednako wykazywać, a nareszcie, gdy okręt daley ku zachodowi płynął, stały się zupełnie nieużytecznymi. Igła magnetyczna wcale się nie obracała, i nie ruszyła się z miejsca, do którego ją odkierowano. Mniemają niektórzy, iż chociażby kapitan *Parry* odkrył zamierzone przeyscie, jest jednak podobieństwem do prawdy, iż nie mógłby tą samą drogą powrócić.

Pożar w *Edyburgu* trwał od godziny 10 wieczorem d. 9 b. m. aż do 7mej zrana nazajutrz. Spaliły się całe ulice, wielki skład towarów i laboratorium. Wieża kościelna zawaliła się z okropnym łoskotem; kościół atoli właśnie cudem ocalał. Mnóstwo sprzętów, uratowanych na prędce, złożono w dziedzi. Wiele ubogich pogorzaleów snuje się po mieście zebrać chleba.

W *Milham* wystawiono wielką pralnię, gdzie bielizna pierze się machinami parowemi.

Dawni Ministrowie przeznaczyli 50,000 franków za malowanie wewnętrzne kopuły w *Kościele ś. Genowefy*. *Hrabia Corbiere*, terażniejszy Minister spraw wewnętrznych, uznał tę summę za małą, i malarzowi *Gros*, za wyborną jego robotę, kazał wypłacić 100,000 franków.

Dziennik angielski rzemiosł i sztuk przemysłowych umieścił następujące szczegóły pod względem finansowym wydawania *Dzienników Wielkiej Brytanii*: „Osm *Dzienników* porannych i sześć wieczornych, codziennie wydawanych w *Londynie*, wyjąwszy tylko niedzielę, zatrudnia 120 Redaktorów i Literatów, których honoraria wzięte razem wynoszą na tydzień 600 funtów szterlingów (24,000 zł. pol.). Redakcyja czterdziestu pism peryodycznych drukowanych w témże mieście, wychodzących w Niedzielę albo dwa lub trzy razy na tydzień, kosztuje ogólnie 1600 funt. szterl. (64,000 zł. pol.) na miesiąc. Inne koszta na zapłacenie rozmaitych pracownikow, wynoszą na 54 *Dzienników* 1500 funt. szterl. (50,000 zł. pol.) na tydzień; pozostałe zaś wydatki, nie licząc papieru i stępla wynoszą 1200 funt. szterl. (48,000 zł.



pol.) a z papierem i opłatą stępla 200,000 funt. szter. (8 milionów zł. pol.). Płaca osób użytych do pism peryodycznych w stolicy wynosi 1500 funt. szerl. (60,000 zł. pol.), Zecerowie w drukarni pracujący nad dziennikiem porannym, zarabiają na dzień 2 funt. szterl. 8 szyllingów (100 zł. Pol.) a pracujący nad dziennikiem wieczornym 2 funt. szterl. 3 szyl. (90 zł. Pol.). Prowincye Angielskie i Irlandya mają 225 pism peryodycznych, płata na tydzień redaktorów wynosi 1800 funt. szterl. (72,000 zł. Pol.) a inne koszta bez papieru i opłaty stęplowej 1000 funt. szterl. (40,000 zł. Pol.) na tydzień. Na te wszystkie dzienniki wychodzi codziennie 1000 ryz papieru, ryza po 35 szyllingów, co czyni 91,000 funt. szterl. (3 miliony 822,000 zł. Pol.) na rok. Opłata stępla wynosi 536,666 funt. szterl. (14 milionów 140,000 zł. Pol.). Całkowita summa wydatków na 279 dzienników W. Brytanii czyni 773,000 funt. szterl. (32 milionów 200,000 zł. Pol.). Do tego obrachunku nie wchodzi ogromna summa pobierana od Rządu za obwieszczenia i doniesienia rozmaite, które codziennie całą kartę dziennika zajmują; tę taxę wraz z kosztami umieszczenia płacą osoby interesowane.

Fabryki sukna we Francyi czynią rocznie dochodu 150 milionów franków. Szale i kaźmirki przynoszą na rok 24 milionów; a tak wyroby te niedawno zaczęte, wielki uczyniły postęp.

— Połów śledzi przy brzegach *Boulogne* był bardzo obfitym. Przeszło 200 statków wypłynęło tym celem, a zysk w jednym tygodniu rachują do 410,543 franków.

— Tabella statystyczna archipelagu amerykańskiego zawiera następujący wykaz ludności i rozległości wysp znaczniejszych: I tak: *Cuba* ma 6000 mil kwadratowych, 254,000 mieszkańców białych, a 198,000 czarnych; *Puerto-Rico* (Hiszpańska) 460 mil kwadr. 80,000 mieszkańców białych, a 20,000 czarnych; *Jamayka* (Angielska) 710 mil kwadr. 30,000 mieszkańców białych, a 350,000 czarnych, *Martynika* (Francuzka) 42 mil kwadr. 9,200 mieszkańców białych, a 87,000 czarnych; *Gwadelupa* (Francuzka) 75 mil kwadr. 12,750 mieszkańców białych, a 102 czarnych. Pokazuje się ztąd, iż między Antyllami *Martynika* ma w stosunku rozległości największą ludność. *St. Domingo* ma przestrzeni 3,330 mil kwadr. liczy 30,000 mieszkańców białych, a 500,000 czarnych, co jednak zdaje się przesadzonem: bo owszem zapewniają, iż zmniejsza się ludność na tej wyspie.

W *Nowym Yorku* (w Ameryce północnej) na rozkaz kommodora *Rodger*, fregatę 44-rodziałową wazącą 2 miliony 200 000 funtów, za pomocą trzech wind wyniesiono na płaszczyznę, i tak zupełnie uzbrojoną, wyciągnawszy z morza, postawiono pod dachem na lądzie. Wynalazek ten może być bardzo korzystnym dla mocarstw morskich: bo przez to będzie można mieć na lądzie gotowe do żeglugi okręty wojenne.

— W *Paryżu* (niże gazeta berlińska) zostaje corok na poczekie blisko 14,000 listów, z przyczyny, iż ich nie odebrano. Pewny Anglik ofiarował 1999 złotych niemieckich, gdyby mu corok d. 31 grudnia te listy oddawać kazano; chciał jeszcze dodać 501 takichże złotych, gdyby mu je za każdym razem przysyłało, aby miał ukontentowanie, mnóstwo listów co poczta rozpieczętować. Cały zaś swój majątek dałby za to, gdyby mógł czytać 18 000 listów, które codziennie przychodzą do *Paryża*, i 28,000, które codziennie odchodzą.

— W *Arbroath* (w Anglii) zamknięto przypadkiem koguta w próżnej piwnicy, gdzie nic nie miał do jedzenia. Gdy po 43 dniach otworzono piwnicę, postrzeżono, iż biedny ten ptak powyrwał sobie wszystkie pióra, i pougryzał mięsiste końce. Odtąd chodzi jak pjany, lecz je zwyczajną żywność.

— Gazeta wychodząca w *Hull* (w Anglii) donosi, iż pewny tameczny kupiec sprowadził w roku zeszłym kości za milion 600,000 zł. pol. do gnojzenia roli.

— Robią tamy przy *Tamizie* od mostu londyńskiego aż do mostu westminsterskiego. Przedsięwzięcie to jest jednem z największych, dla ozdoby i pożytku stolicy. Myśl tę powziął półkownik *Trench*, członek parlamentu, a zaraz ją dzielnie poparto. Jak większa część wszystkich wielkich budowli publicznych w Anglii, tak i ta jest prywatną antrepryzą; na czele jej znajduje się *Xiążę York*, który już dwa razy przewodniczył na zgromadzeniu dyrektorów. Wydatki wynoszące mają 24 milionów 440,000 zł. pol., które zebrane są przez akcye po 4,000 zł. pol. Robotą poleconą jest budowniczym *Wyatt* i *Rennie*, z których ostatni jest synem sławnego architekta, co wystawił piękny most, zwany *mostem Waterloo*.

W *Leodyum* wydano urządzenie przeciwko nadużyciom na teatrze. Dyrektor teatru obowiązany jest starać się, aby przerwy między dwiema sztukami nie były dłuższe nad 30 minut, a między aktami nad 15 minut, pod karą od 3 do 50 złotych hollenderskich. Aktorowie i osoby należące do teatru, nie mogą wchodzić do innych loż i mieysa, prócz tych, które dla nich są przeznaczone, pod karą od 3 do 10 złotych hollenderskich. W czasie graney sztuki nie wolno przehadzać się po korytarzach, i tym sposobem przerywać spokójność w sali, ani też palić tytoniu. Po podniesieniu zasłony zaraz każdy mężczyzna powinien zdjąć kapelusz pod karą od 6 do 12 złotych hollenderskich.

— W tegorocznem piśmie peryodycznem *Annale of Philosophy*, półkownik *Beaufoy* podaje wartość drzewa floty angielskiej na 360 milionów a lin, żagli, i uzbrojenia drugą taką ilość. Tym sposobem wartość całej floty wynosiłaby 720 milionów zł. pol., okręt służyć może podczas pokoju na lat 14, a podczas wojny lat 10. Utrzymanie floty kosztuje co rok 60 milionów zł. pol.

— Terazniejsze wydobywanie drogich kruszców z kopalni amerykańskich i południowo amerykańskich, stanowi ważną epokę, pod względem spekulacji. Oprócz towarzystwa, trudniącego się zbieraniem pereł w kraju kolumbijskim, 6 nowych towarzystw zawarło układy z różnemi krajami nowego świata; 4 towarzystwa znajdują się w *Meksyku*, 5te ułożyło się z rządem kolumbijskim, i wydobywać będzie złoto i srebro z obfitych tamecznych kopalni. Szóste nakoniec towarzystwo ma wydobywać złoto z kopalni brazylijskiej w prowincyi *Minos Geraes*. Ze względu na obfitość drogich kruszców w *Nowym świecie*, na dotychczasowe ich niedostateczne wydobywanie, i zupełne prawie od roku 1805 zaniebdanie, a z drugiej strony, na zadziwiającą czynność spekulantów, bankierów i kupców angielskich, przy wysokiej doskonałości machin, można sobie obiecywać, iż wkrótce okażą się w Europie ważne skutki tych wypadków.

— Pan *Villam Congreve* wrócił do Londynu. Dawniej ganił oświecanie ulic gazem. Teraz zaś celem podróży jego do stałego ładu było utworzenie wielkiego towarzystwa, które chce się podjąć oświecania gazem znaczniejszych miast w Rosyji, Szwecyi, Prusach, Hannoverze i Niderlandach. Bankierowie *Cartis*, *Spooner* i *Artwood* są przedsiębiorcami.

— Bogactwo anglików okazuje się szczególnie przy rozmaitych składkach na wsparcie niefortunnych. Teraz naprzykład dla pogorzalców w *Edymburgu* zebrano w kilku dniach dobrowolnej składki 440 000 zł. pol.

Pani *Catalani* wydała d. 22 b. m. w *Bath* wielki koncert, i otrzymała huczne oklaski. Trzy arie, które śpiewała, musiała powtórzyć.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora  
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler,

w Drukarni Redakcyi



Wilno dnia 17 grudnia r. 1824 Roku.

Od Mińskiego Gubernialnego Rządu o-  
głasza się, iż wzięci za nieokazanie na piśmie świadectw, aresztanci: Teodor Żurawlew, Grzegorz Wiaznikow, Jakow Iwanow, Eremasz Fomin, Filip Michajłow i Paweł Kuźmin Tiereszkow, którzy powiadali że są właścicielami: Żurawlew Jarosławskiej gubernii Uglickiego powiatu, ze wsi Saburowa, obywatelki Elżbiety Iwanowey; Wiaznikow Niżegrodzkiej gubernii z miasta Bałachny, obywatela Piotra Łatuchina; Iwanow Orenburskiej gubernii, Muzeluskiego powiatu, ze wsi Nowoybak, obywatela Szkapkowskiego; Fomin z miasta Moskwy, obywatela odstawnego podpółkownika Markowa, Michajłow Witebskiej gubernii Dyncburskiego powiatu, niewiadomego jemu obywatela; i Tiereszkow rodem z miasta Kijowa, a stanu swego niepamięta; na osnowie I-miennego Najwyższego Ukazu pod d. 23 february 1823 r. uznani za włoczęgow i odesłani do Syberii na zaludnienie. Przymioty pomienionych włoczęgow: Żurawlew wzrostu 2 arszyny 6 $\frac{1}{2}$  wierszkow, twarzy podługowatey, suchej, nosa miernego ostrego, oczu światłokarych, włosów na głowie, wąsach i brodzie światłorusych, od urodzenia lat 25; Wiaznikow wzrostu 2 arsz. 4 wiersz., twarzy bladej pełney, nosa miernego, oczu szarych, włosów na głowie światłorusych, od urodzenia lat 19; Iwanow wzrostu 2 arsz. 6 $\frac{1}{2}$  wiersz., twarzy żółtawey pełney; nosa miernego po środku wygiętego, oczu światłokarych, włosów na głowie, wąsach i brodzie russych od urodzenia lat 50; Fomin wzrostu 2 arsz. 5 $\frac{1}{2}$  wiersz., twarzy suchej bladej, nosa miernego ostrego, oczu szarych, włosów na głowie, wąsach i brodzie światłorusych, od urodzenia lat 36; Michajłow wzrostu 2 arszyny 4 wiersz., twarzy małej czystey, nosa miernego, oczu karych, włosów na głowie ciemnorussych, wąsów i brody niema, od urodzenia lat 18; i Tiereszkow wzrostu 2 arsz. 5 wiersz., twarzy małej suchej, nosa miernego, pośrodku garbatego, oczu szarych, włosów na głowie, wąsach i brodzie russych, od urodzenia lat 47; a zatem jeśli pomienieni włoczęgowie okazą się do kogo należącymi, aby ten w próbie o ich powrocie postąpił podług istotney mocy pomienionego Ukazu. Dnia 3 d. cembra 1824 roku.

Sekretarz Jan Zahorowski.

1. W roku 1819 i 1820 wyliczana była prenumerata za druk historyi Kościelney, przez Xięcia Stefana Reczyńskiego Seniora Ewangelickiego Wileńskiego tłumaczoney z niemieckiego sławnego autora Jana Wawrzyńca Mosheyma. Gdy zaś takowy druk, tak dla szczupłości prenumeraty, jako też dla innych przeszkód do skutku przysięć nie może; ogłasza tenże X. Reczyński, i uwiadamia wszystkich Ichmościow prenumeratorów, aby zrewersami na to od sukolektorów wydanemi jawni się w roku następnym do Wilna, dla odebrania od tegoż X. Reczyńskiego z zezconey prenumeraty. W Wilnie dnia 14 listopada 1824.

X. Stefan Reczyński Senior Ewan. Wileń.

1. Niżej na podpisaniu wyrażona, siostra rodzona Star. Symsona Abramowicza Symsona kupca Wileńskiego w roku przeszłym z tego świata zesłego, mam honor zawiadomić wszystkich kogoby to interessować mogło, że jako sukcesorka po tymże Symsonie przybywszy do miasta Wilna dla objęcia połowy z successyi na mnie spadającej, gdy dla niejawnienia się dalszych współsukcessorów oraz innych przeszkód, tę schedę chciać tak rychło nie mogłam, a interessa moje domowe na powrót mię wezwwały, przeto za pełnomocnego bez ograniczenia plenipotenta i kuratora Star. Zelmana Preńskiego kupca Wileń., pełnomocni-

otwem przezemnie w assistencyi właściwey roku 1824 mca gbra 2 dnia wydanym i tegoż roku mca i dnia przed aktami Ziem. Wileń. przyznanymi obrałam i postanowiłam. Ktokolwiek przeto ma jakie stosunki czy to z zawinienia własnego, czy kompaniczego, czy też z kompanistów banku, do funduszw zesłego Symsona a w kolei do schedy mnie wypadającej, lub do tegoż funduszu jest zawierającym, tak o me jak i o rachunek z kompanii, raczy się udawać do pomienionego Star. Zelmana Preńskiego, jako nieograniczonego mojej schedy plenipotenta. Dat Roku 1824 xbra 16 dnia.

Za podaniem pióra podpisała się Tauba Hinda Nierensternowa Chławną Wolfson.

Roku 1824 xbra 16 dnia, iż takowe zawiadomienie wolno jest pomieścić w Gazecie Kuryera Litewskiego poświadczam. Romuald Chrzczonowicz Sędzia Grodzki ptu Wileńskiego.

1. Sąd Ziemski Rosieńskiego powiatu, na exdywizyą dobr Ormian w poie Rosień. gubernii Wileńskiej, i schedy z Srednickiey exdywizyi w Błoznikach w gubernii Mińskiej położonych, oraz wszelkiego funduszu po zesłym Janie Rautensztrauchu Nadwornym Sowienniku pozostałego przez remisję Departamentu 2 Sąd Głównego Litewsko-Wileńskiego ustanowiony; ze względu iż w tém dziele exdywizorskim, po uprzedzonych już odkładach w ostatecznym terminie od dnia 2 bieżącego dąptoro miesiąca, dotąd jeszcze kredytorowie z objawieniem swych pretensy, do konkursu nieprzychodzą; wszyskie więc interessowane strony zawiadamia, iż w przereczoney exdywizyi sprawę konkursową do rzeczywistego rozbioru dnia 12 januari 1825 r. w namowę przyymie, oraz że ci wierzycciele i rozmaci pretensorowie, którzy do przepowiedzianego terminu swoich należności nieprzedstawią, amissyj prawney ulegną, przez tę trzykrotną awizacyą zapowiada. Dat 1824 grudnia 15 dnia.

Stanisław Olechnowicz Prezydent Ziemski Rosieński.

Alexander Bohdanowicz S. Z. P. R.  
Konstanty Lutkiewicz Sędzia Ziem. Rosieński.  
Teofil Dowiat Rejent Ziemski Rosieński.

2. Od Litewsko-Wileńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż na uzyskanie długu od byłego Wileńskiego kupca Reyzera, miastu Kownowi należnego, ten Rząd postanowił oddać dóm tego Reyzera, w mieście Wilnie położony, z publicznych targow w arendowną dzierżawę, a zatem życzący należec do tych targow zechcą jawić się do tego Rządu na terminy: 1szy d. 20 decembra, 2gi 15 a 3ci 16 stycznia 1825 r. Dnia 3 decembra 1824 roku.

Assessor Nowicki.

Sekretarz Kleyst.

2. Od Litewsko-Wileńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż na uzyskanie odkupney niedoimki liczącey się na byłym dzierżawcy w miastach: Rosieniach, Kownie, i Wilkomierz, akcyznych od trunkow poszlin; szlachcicu Antonim Houwalcie w ogule 38,716 rubli kop. 7 $\frac{1}{2}$  i dalszych z niego uzyskań; oddano na sprzedaż z publicznych targow majątek jego Naryszki, w Telszewskim powiecie położenie mający, oceniony 7,000 rubli assygn., który podczas odbytych targow został za 7100 rubli przy odstawnym Kapitanie Skrzetuskim, a trzeci termin naznaczony dnia 17 teraż. decembra, a



zatem życzący kupić pomieniony majątek, zechcą jawnie się na ten dzień dla targow do tego Rządu. Dnia 3 decembra 1824 roku.

Assesor Nowicki. Sekretarz Kleyst.

2. Od Litewsko-Wileńskiej Skarbowej Izby ogłasza się, iż ona na osnowie zalecenia Departamentu różnych podatkow i poborow pod dniem 24 nowembra terażniejszego roku za Nrem 4441, przesłała do wszystkich jej podległych Wilenskiej gubernii powiatowych Kaznaczeystw potrzebną liczbę exemplarzy świadectw: dla kupców, mieszczan i włościan prowadzących handel i dla przykaszczykow; także biletow na kramy, dla wydania ich komu się należy, na mocy N a y w y ż e y potwierdzonych w dniu 14 przeszłego nowembra dodatkowych postanowień o urządzeniu gild i o handlu dalszych stanow. Dnia 11 decembra 1824 roku. Guberski Kaznaczeystwa Lega.

W obowiazku Stołu-naczelnika Piotr Szaskiewicz.

3. W przejeździe naszym i niedługim bawieniu się w mieście tuteyszem mamy zaszczyt szanowną i łaskawą Publiczność ninieyszem zawiadomić, iż są prawdziwe hollenderskie kwiaty cebulowe w rozmaitych gatunkach, również wielkiego rodzaju Agrest, Porzeczki i flansy Malinowe, różne gatunki Róż, jako też i rozmaite nasiona ogrodowe.

Bracia Kemmler, mieszkanie w domie JPana Kostrowickiego na Końskim Targu.

2. Oświadczenie imieniem Stefana i Rozolany z Jabłońskich Sobolewskich Kapitaństwa woysk Rossyyskich na Jakuba Chorążego b. woysk Pol., Jana podpółkownika woysk Rossyyskich braci, Rozalią siostrą Dawidowiczow czyni się z następnej okoliczności: obżalowani Wmśc po bracie swoim stryjecznym Macieju Dawidowiczu wzięwszy w spadku schedę z podziału z dalszym rodzeniem przypadłą, z Uroczyskami Radziejewszczyzną czyli Zucho-wszczyzną w powiecie Trockim w okolicy Sorok - Tatarach położoną; ona wiecznością w roku 1824 january 23 dnia oświadcza-jącym wybyłście, wnosząc ewikcyą na wszelkim majątku, a mianowicie na Folwark Połu-że w Gubernii Grodzieńskiej w Powiecie Nowogródzkim położony, a do dziedzictwa obżalowanych Dawidowiczow należny. Skutkiem jakowego prawa, gdy żalcy weszli w posessyą nabytey schedy, na samym zaraz wstępie, podstęp pod sobą dokonany dostrzegli, bo znaleźli włościan pod zaprzeczeniem Skarbowym; mimo to wkrótce kredytorowie zesłego Macieja Dawidowicza, z należnościami swemi zjawili się, a z tych niektórzy, to jest Talkowski i Michałowska, w Ziemstwie Wilenskim rozpoczęli process, któremu żalcy assistować i ponosić znaczne wydatki są zagnonemi. Tak więc gdy obżal. rzecz zawodną wybywszy do decessu przeszło dwudziestu tysięcy zł. polskich przyczyniliście się; więc żalcy mając cel wszelkich strat na obżal. prawnie pozyskiwania, okoliczności siebie dotykające z rzeczy nabycia schedy w okolicy Sorok-Tatarach od obżalowanych ninieyszym zażaleniem objawszy, one do zamieszczenia trzykrotnego w Kuryerze Gazety Litewsko-Wileńskiej mając zamiar podać, ostrzegając publiczność, iżby o majątki jakie

posydują Dawidowiczowie a mianowicie Połu-że w nowogródzkim powiecie położone a do ich dziedzictwa należne, powodem na takowych opisania dla żalujących ewikcyi, w żadne układy jakiebymie bądź nikt nie wchodził, i summ żadnych pod żadnym pretextem niekredytował; gdyż w przeciwnym razie czyniący, kaźden sam sobie winę przypisać zechce. Dat 1824 xbra 11 d.

Takowe oświadczenie w imieniu swoim i żony podpisuje Stefan Sobolewski Kapitan Woysk Rossyyskich.

Roku 1824 miesiąca decembra 11 dnia. Przed Aktami Grodz. Ptu Wileń. stawając o sobiście WJPan Stefan Sobolewski Kapitan Woysk Rossyyskich takowe oświadczenie do Protokułu wpisać podał i w onym własną ręką podpisał się.

Przyjąłem Regent Onufry Hrodenński.

Roku 1824 mca xbra 15 dnia. Takowe oświadczenie Redakcyja może umieścić do Gazet Kurjera Litew. Poświadczam Michał Sawicki Prezydent Ziem. Ptu Wileń.

3. Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż na żądanie Rządu Banku pożyczkowego Państwa, będą się przedawać majątki obywatela Jana syna Wiktora Lubańskiego, położone w Wileyskim powiecie, a mianowicie: folwark Teklenopol z dziesięcią wsiami, w których włościan dusz płci męskiej 194, ziemi oromey, sianożęci i pod lasem do 98 $\frac{1}{2}$  włok, a rocznego dochodu wyliczono srebrem 1548 rub. 50 kop., i folwark Stasin z jednem miasteczkiem i 3ma wsiami, w których włościan dusz płci męskiej 163, ziemi oromey, sianożęci i pod lasem do 52 włok, a rocznego dochodu wyliczono srebrem 1338 rub. 50 kop.; życzący kupić takowe majątki po osobno, albo (w zdarzeniu potrzeby) razem, zechcą przybyć do tego Rządu na targi w terminach: od dnia pierwszego wydrukowania ogłoszenia, które później w Sanktpetersburskich albo Moskiewskich gazetach nastąpi, iszy za miesiąc 2gi za dwa, a 3ci i ostateczny we trzy miesiące, w pierwszy sessyyny dzień. Dnia 28 xbra 1824 roku. Sowietnik Czerniajev v.

Sekretarz Jan Zahorowski.

3. Sąd Ziemski powiatu Wileńskiego i Exdywizorski w terminie z odkładem naznaczonym, po przywołaniu sprawy Exdywizorskiej majątku JO. Maryi z Xiążąt Sapiehow Xiężny Puzyniny Starościny Szaternickiej zajmując się ostatecznym takowego dzieła rozbiorem w celu domerzenia należnej kredytorom satysfakcyi, uznał potrzebę zawiadomić w wszystkich kredytorów i pretensorów teyże Xiężny Puzyniny, iż w tey sprawie po wysłuchaniu wzajemnych stron dowodzeń; niezwłocznie ona wezmie do namowy, a na pretensye niejawnicych się do konkursu kredytorów i pretensorów wieczną amissyą uzna, iżby zatem ciż kredytorowie i pretensorowie ze wszelką gotowością stosunki swoje bez żadnej zwłoki w Sądzie ninieyszym porządkiem prawami przepisany objawili przez trzykrotną awizacyą ostrzega. Roku 1824 mca decembra 5 dnia.

Prezydent Ziemski powiatu Wileńsk. Michał Sawicki.

Wileński Ziemski Sędzia Aloizy Jasieński. Ziemski ptu Wileń. Pisarz orderu i Starosta Kawaler Józef Olszański.